

Utrikesdepartementet

Enheten för internationell handelspolitik och EU:s
inre marknad

Konkurrenskraftsrådets möte (inre marknads-, forsknings- och
rymdministrarna) den 28-29 maj 2018

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. Godkännande av A-punkter
3. Konkurrenskraftsavstämning
 - *Presentation från Kommissionen*
 - *Diskussion*

Typ av behandling i rådet:
Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:
Ann Linde

Förslagets innehåll:

Avstämning av konkurrenskraftsläget, s.k. ”Competitiveness Check-ups”, är en återkommande dagordningspunkt på konkurrenskraftsrådet. Punkten har införts i syfte att identifiera och beakta konkurrenskrafts- och tillväxtaspekter inom andra politikområden. Dagordningspunkten omfattar en presentation från kommissionen om konkurrenskraftsläget för unionen kring ett specifikt tema samt en andra del med erfarenhetsutbyte i frågan om konkurrenskraft i stort.

Temat denna gång är globala värdekedjor. En värdekedja är global när den knyter ihop olika produktionssteg över landsgränser och detta har utvecklats under de senaste två decennierna. För Sverige utgör ungefär en tredjedel av jobben inom den privata sektorn länkar i globala värdekedjor. Vissa av dessa värdekedjor är globala i ordets rätta bemärkelse, men en betydande del är snarare regionala, t.ex. intra-europeiska värdekedjor.

När frågan diskuterades i rådsarbetsgruppens högnivågrupp (HLG COMPCRO) den 26 april presenterade Europeiska kommissionen sina resultat av ett pågående analysarbete. Analysen kommer att ingå i en utvärdering som ska presenteras i slutet av året. Preliminära resultat visar att den inre marknaden ger ett mervärde till medlemsländerna när varor säljs från den inre marknaden till tredje land. Detta är tydligt över tid och särskilt i den högteknologiska sektorn. Kommissionen arbetar vidare med att identifiera hur korrelationen ser ut mellan grad av integration på den inre marknaden och konkurrenskraft.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att globala värdekedjor är en förutsättning för fortsatt tillväxt på den inre marknaden. På europeisk nivå välkomnar regeringen därför kommissionens initiativ att fortsätta studera utvecklingen av värdekedjor inom EU, särskilt relationerna mellan ökad konkurrenskraft och fortsatt integrering av ekonomin. Det är särskilt intressant inom tjänstesektorn och tillverkningssektorn för att identifiera hur t.ex. flaskhalsar i ekonomin inom en viss sektor i ett visst land kan påverka produktiviteten och konkurrenskraften i en annan sektor i ett annat land, men även hur hela den inre marknaden kan påverkas. Genom initiativ på detta område kan den inre marknaden bli mer integrerad i världsekonomin vilket ökar konkurrenskraften.

4. Varupaketet: förordning om ömsesidigt erkännande

- *Allmän inriktning*

Typ av behandling i rådet:

Besluts punkt

Ansvarigt statsråd:

Ann Linde

Förslagets innehåll:

Europeiska kommissionen presenterade den 19 december 2017 ett förslag till förordning om ömsesidigt erkännande som ersätter nu gällande förordning (EG) nr 764/2008. Kommissionens förslag baseras på bedömningen att principen om ömsesidigt erkännande har en stor betydelse för den fria rörligheten för varor men att principen inte tillämpas i tillräcklig omfattning, vilket är till nackdel för företag som försöker få tillträde till marknaden i andra medlemsstater. Väsentliga nyheter i förhållande till vad som gäller enligt nuvarande förordning är bl.a. att det införs så kallade deklarationer om ömsesidigt erkännande som företag kan välja att upprätta för att underlätta principens tillämpning. Vidare förenklas och ändras de rutiner som medlemsstaternas myndigheter har att följa när de bedömer att principen om ömsesidigt erkännande ska frångås och marknadstillträde hindras. En problemlösningmekanism föreslås också som är tänkt att komplettera det redan etablerade Solvit-systemet. Under förhandlingarna i rådsarbetsgrupp har vissa förändringar skett men de övergripande elementen i förordningen består.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom den allmänna inriktningen.

Principen om ömsesidigt erkännande på varuområdet är en grundbult för den fria rörligheten för varor. Förordningen ersätter en tidigare gällande förordning och enligt regeringens mening blir de nya reglerna en förändring till det bättre. De administrativa rutinerna blir tydligare och det införs regler om deklarationer om ömsesidigt erkännande som kan underlätta för företag och myndigheter. Regeringen anser att förslaget har potential att förbättra den inre marknaden för varor och avser att stödja ordförandeskapets förslag om en allmän inriktning.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Förslaget har inte tidigare behandlats av riksdagen.

Fortsatt behandling av ärendet:

Vid beslut om allmän inriktning kommer förhandlingar att inledas med Europaparlamentet.

Faktapromemoria:

Förordning om ömsesidigt erkännande av varor, 2017/18: FPM45

5. Förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster

- *Riktlinjedebatt*

Typ av behandling i rådet:

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:

Ann Linde

Förslagets innehåll:

Den 26 april 2018 presenterade kommissionen sitt förslag till förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens av onlinebaserade förmedlingstjänster.

Kommissionens förslag syftar till att reglera affärsrelationer mellan plattformar och fysiska eller juridiska personer som använder plattformar i sin näringsverksamhet, så kallade ”företagsanvändare”. Förslaget tar således sikte på leverantörer av onlinebaserade förmedlingstjänster, eller plattformar, som de också kallas. Med detta menas bl.a. digitala marknadsplatser, till exempel hemsidor eller mobilapplikationer där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster från olika bolag. Välkända exempel är App Store och resebokningstjänster som Booking.com. Förslaget omfattar även sökmotorer såsom Google och Yahoo!.

Kommissionen har identifierat ett antal problem i affärsrelationerna mellan plattformar och deras företagsanvändare, det vill säga fysiska eller juridiska personer som erbjuder varor eller tjänster på plattformarnas marknadsplatser. Detsamma gäller affärsrelationer mellan leverantörer av sökmotorer och företag som köper deras tjänster och/eller påverkas av deras näringsverksamhet. Kommissionen menar att affärsrelationerna präglas av bristande förutsägbarhet, transparens, tillit och ojämna styrkeförhållanden.

Förslaget syftar till att åtgärda dessa problem. Förordningen ger plattformar och leverantörer av sökmotorer en skyldighet att förtydliga sina allmänna villkor på vissa punkter, men bestämmer inte vilka regler villkoren får

inhålla. Förordningen ger därutöver plattformar en skyldighet att förvarna innan allmänna villkor ändras eller innan företagsanvändare stängs ute från marknadsplatser. Den ålägger också plattformar att förklara skälen till sådana åtgärder, men bestämmer inte på vilka grunder de får vidtas. Förslaget uppmuntrar därutöver plattformar och leverantörer av sökmotorer att utforma frivilliga åtaganden inom ramarna för självreglering.

Förslag till svensk standpunkt:

Regeringen välkomnar kommissionens förslag. Förslaget tar sikte på en webbaserad marknad som präglas av ett flertal problem. Det rör sig framför allt om ojämna styrkeförhållanden mellan företag samt bristande transparens, förutsägbarhet och tillit i affärsrelationer. Samtidigt anser regeringen att lagstiftningsåtgärder inte bör begränsa branschens autonomi mer än nödvändigt. Det är viktigt att beakta att förslaget tar sikte på en högteknologisk bransch som är under ständig utveckling. Oproportionerliga lagstiftningsåtgärder riskerar att hämma branschens utveckling och innovationskapacitet, vilket är skadligt för konsumenter, företag och samhället i stort.

Syftet med kommissionens förslag är att åstadkomma en balanserad avvägning mellan dessa motstående intressen. Förordningen ger plattformar och leverantörer av sökmotorer en skyldighet att förtydliga sina allmänna villkor på vissa punkter, men bestämmer inte vilka regler villkoren får innehålla. Förordningen ger därutöver plattformar en skyldighet att förvarna innan allmänna villkor ändras eller innan företagsanvändare stängs ute från marknadsplatser. Den ålägger också plattformar att förklara skälen till sådana åtgärder, men bestämmer inte på vilka grunder de får vidtas. Förslaget uppmuntrar därutöver plattformar och leverantörer av sökmotorer att utforma frivilliga åtaganden inom ramarna för självreglering.

Sammantaget anser regeringen att förordningen har potentialen att bidra till ökad transparens, tillit, förutsägbarhet och jämnare styrkeförhållanden. Samtidigt eftersträvar förslaget det viktiga målet att skydda plattformarnas autonomi och innovationskapacitet. Regeringens målsättning är att förhandlingarna ska resultera i en förordning som utgör en balanserad avvägning mellan dessa intressen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Ej föremål för tidigare behandling.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förhandlingarna planeras inledas under det nuvarande bulgariska ordförandeskapet. Kommissionen presenterade förslaget på ett rådsarbetsgruppsmöte den 4 maj 2018.

Faktapromemoria:

Faktapromemoria om förslaget är under framtagande och levereras till riksdagen i slutet av maj.

Övrigt-punkter ("Any other business"):

6. a) Aktuella lagstiftningsförslag

i) Senaste initiativen för den Digitala Inre Marknaden

- *Information från kommissionen*

Typ av behandling i rådet:

Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:

Ann Linde

Förslagets innehåll:

Kommissionen väntas informera om det paket av åtgärder som presenterades 25-26 april 2018 inom ramen för den Digitala Inre Marknadsstrategin. Åtgärdspaketet innehåller både lagstiftningsförslag och andra åtgärder. Bland annat ingår en revidering av PSI-direktivet för att främja vidareutnyttjande av data från den offentliga förvaltningen, ett lagförslag för att främja rättvisa villkor mellan onlineplattformar och deras företagskunder, en revidering av regleringen av toppdomänen .eu, och meddelanden om artificiell intelligens, e-hälsa samt desinformation. Dessa initiativ är den sista leveransen som väntats från kommissionen inom ramen för strategin. Målet är att slutföra strategin under nuvarande lagstiftningscykel (det vill säga senast våren 2019).

Digitala Inre Marknadsstrategin syftar till att få EU:s inre marknad och den fria rörligheten att fungera väl också i en alltmer uppkopplad och digital ekonomi. Strategin innehåller både lagstiftande och icke-lagstiftande förslag, och fokuserar på tre övergripande områden: Förbättra företags och

konsumenter tillgång till varor och tjänster online i Europa, genom att ta bort hinder för gränsöverskridande verksamhet; skapa rätt förutsättningar för framväxten av digitala nätverk och innovativa tjänster; och maximera tillväxtpotentialen för EU:s digitala ekonomi, genom exempelvis investeringar i IT-infrastruktur och satsningar på digitala kunskaper och offentliga e-tjänster.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Det senaste åtgärds paketet från kommissionen har inte tidigare behandlats i riksdagen. Däremot har Digitala Inre Marknadsstrategin varit föremål för ett flertal behandlingar i riksdagen, bland annat i Näringsutskottet 18 maj och EU-nämnden 24 maj inför Konkurrenskraftsrådet 29 maj 2017.

Faktagromemoria:

Digital inre marknad: Faktagromemoria 2014/15:FPM35

För flera av de respektive initiativen i åtgärds paketet kommer faktagromemior att levereras till riksdagen i slutet av maj månad.

ii) Upphovsrättspaketet (Första läsningen)

- *Information från ordförandeskapet*

Typ av behandling i rådet:

Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:

Heléne Fritzon

Förslagens innehåll:

Den 14 september 2016 lade kommissionen fram vad som kom att kallas ”det andra paketet” av åtgärder på upphovsrättsområdet, inom ramen för den digitala inre marknadsstrategin. Det rör sig om förslag till dels ett direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (även kallat DSM-direktivet), dels en förordning om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av programföretagens onlinesändningar och vidare sändningar av tv- och radioprogram (även kallad onlineförordningen, broadcastingförordningen eller – något oegentligt – SatCab-förordningen). Under dagordningspunkten väntas ordförandeskapet informera om statusen på förslagen.

a) Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden

Förslaget syftar till att skapa rättslig förutsebarhet vid digital och gränsöverskridande användning av verk och andra alster och förbättra tillgången till sådant material. För att uppnå detta föreslås ytterligare harmonisering av *inskränkningarna* i upphovsrätten (för att underlätta text- och datautvinning, digital och gränsöverskridande användning av upphovsrättsligt skyddat material i undervisningssyfte och kulturarvsinstitutionernas digitalisering i bevarandesyfte) och åtgärder för att *underlätta licensiering* av innehåll (avseende kulturarvsinstitutionernas tillhållande av verk som inte är kommersiellt tillgängliga och avseende audiovisuellt material för beställvideotjänster). Förslaget syftar också till att åstadkomma en *välfungerande marknad* för upphovsrätt genom åtgärder för att förbättra upphovsmäns och andra rättighetshavares möjligheter att få del av de värden som deras verk och prestationer genererar online. Här märks dels en ny rättighet för tidningsutgivare som ger dem ensamrätt att framställa exemplar av och tillgängliggöra sina publiceringar på internet, dels bestämmelser om ansvar för vissa internetplattformar som ger tillgång till stora mängder användaruppladdat och dels ett antal åtgärder för att stärka upphovsmäns och utövande konstnärers position i förhållande till de företag som förvärvar deras rättigheter. Efter initiativ från bl.a. Sverige har det i rådets version av direktivet också flutit in en artikel som syftar till att säkerställa att medlemsstaterna även fortsättningsvis kan behålla och utveckla s.k. *avtalslicenser* (en i första hand nordisk lösning för enkel rättighetsklarering). Förhandlingarna på teknisk nivå har nyligen avslutats och ordförandeskapet arbetar nu för att rådet så snart som möjligt ska nå en överenskommelse i Coreper.

b) SatCab-förordning

Förordningen syftar till att det ska bli enklare att skaffa nödvändiga licenser i samband med vissa typer av tjänster på radio- och tv-området. För det första innehåller den en s.k. *ursprungslandsprincip* som ska gälla för radio- och tv-företag avseende vissa program som ska sändas på deras play-tjänster (program som sänds online samtidigt som de sänds traditionellt) och catch-up-tjänster (program som görs tillgängliga online på begäran, under en viss begränsad tid efter den traditionella utsändningen). Ursprungslandsprincipen innebär att den upphovsrättsliga relevanta användningen bara ska anses ske i den medlemsstat som

programmet sänds ifrån, även om det kan tas emot i andra medlemsstater. Det innebär att radio- eller tv-företagen bara behöver teckna en licens som täcker sändarlandet, och sedan kan sända ut programmen i hela EU. För det andra innebär förordningen *obligatorisk kollektiv förvaltning vid licensiering för vidareändning* av program av en tv-operatör i t.ex. slutna nätverk som ip-tv. Bestämmelserna innebär att en operatör som vill sända vidare en utländsk radio- eller tv-kanal, ska kunna vända sig till en rättighetshavarorganisation, i stället för till enskilda rättighetshavare, för att ingå nödvändiga avtal. Förordningen är för närvarande föremål för trilogsamtal.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Den svenska positionen avseende förslagen var föremål för överläggning i Näringsutskottet den 11 maj 2017. Information till utskottet har lämnats den 24 november 2016, den 26 januari 2017 och 14 december 2017 samt den 15 februari 2018. EU-nämnden informerades om förslagen den 25 november 2016, inför att de presenterades av kommissionen på konkurrenskraftsrådet.

Faktapromemoria:

Faktapromemoria 2016/17:FPM11 (Direktiv om upphovsrätt på den digitala inre marknaden) och faktapromemoria 2016/17:FPM12 (Förordning om vissa onlinesändningar av tv- och radioprogram)

iii) **Paketet "En ny giv för konsumenterna" ("New Deal for Consumers Package")**

- *Information från kommissionen*

Typ av behandling i rådet:

Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:

Per Bolund

Förslagets innehåll:

Kommissionen väntas bl.a. informera om två direktivförslag som presenterades den 11 april inom ramen för paketet "A New deal for consumers" ("En ny giv för konsumenter"). Förslagen följer på den översyn av konsumenträtten inom EU som inleddes under 2016. Det ena

direktivförslaget rör möjligheten till grupptalan och det andra handlar om revideringar i fyra konsumenträttsliga direktiv. Slutsatsen av översynen var att regelverket i stort var ändamålsenligt, men att vissa punktsatser krävdes för att uppdatera det.

Det första direktivförslaget innebär att godkända ideella organisationer och myndigheter ska ges en rätt att föra dels en talan om förbud, dels en talan om ”gottgörelse” (framförallt skadestånd) för en större grupp konsumenters räkning. Tillämpningsområdet omfattar ett stort antal EU-rättsakter som rör bl.a. marknadsföring, avtalsvillkor, finansiella tjänster, transport, energi, läkemedel och energi.

I det andra direktivförslaget föreslås bl.a. regler som syftar till att harmonisera och höja nivån på medlemsstaterna sanktionssystem. Direktivet om otillbörliga affärsmetoder föreslås dessutom kompletteras med regler som ålägger medlemsstaterna att se till att konsumenter som utsatts för otillbörliga affärsmetoder har möjlighet till skadestånd och att avsluta avtal. Förtydligande regler om vilseledande marknadsföring vid försäljning med hjälp av etablerade varumärken på olika marknader (så kallad dual quality) och en möjlighet för medlemsstater att förbjuda viss dörrförsäljning införs också. Direktivet om konsumenträttigheter revideras på så sätt att digitalt innehåll och digitala tjänster som tillhandahålls i utbyte mot personuppgifter föreslås omfattas av direktivets regler. Vidare föreslås regler om internetplattformars informationsansvar och att reglerna om ångerrätt vid distansavtal förenklas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Information om direktivförslagen kommer att lämnas till civilutskottet den 22 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Rådsarbetsgruppsmöten är inplanerade i maj, juni och juli.

Faktapromemoria:

Faktapromemoria om respektive förslag kommer att överlämnas till riksdagen den 16 maj 2018.

iv) Bolagsrättspaketet

- *Information från kommissionen*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Heléne Fritzon

Förslagets innehåll:
Kommissionen väntas informera om bolagsrättspaketet som presenterades den 25 april 2018.

Bolagsrättspaketet innehåller två lagstiftningsförslag. Kommissionen föreslår ökad användning av digital teknik vid registrering och nya eller förbättrade möjligheter för aktiebolag att genomföra gränsöverskridande ombildningar, fusioner och delningar, samtidigt som bolagets intressenter skyddas.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:
Förslagen har inte tidigare behandlats i riksdagen.

Faktapromemoria:
Faktapromemoria kommer att överlämnas till riksdagen i slutet av maj.

- v) **Förslag till förordning om ändring av förordning (EG) nr 469/2009 om tilläggsskydd för läkemedel**
 - *Information från kommissionen*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Heléne Fritzon

Förslagets innehåll:
Kommissionen kommer att informera om ett förslag till förordning som ska införa ett undantag i tilläggsskyddet för läkemedel. Förslaget väntas presenteras 23 maj 2018.
Den som har patent på ett läkemedel kan förlänga skyddstiden genom att ansöka om ett s.k. tilläggsskydd (Supplementary Protection Certificate, även kallat SPC). Tilläggsskyddet infördes i EU för att kompensera patenthavarna för den tid det tar för dem att få läkemedlet godkänt för försäljning.

Kommissionen anser att tilläggsskyddet skapat en konkurrensnackdel för företag i EU som gör kopior av medicin (så kallade generika och biosimilarer). Dessa företag kan enligt kommissionen inte konkurrera på lika villkor med företag som är etablerade i länder utanför EU där det inte finns motsvarande skydd. Om tilläggsskydd saknas kan nämligen läkemedlet tillverkas av andra än patenthavaren direkt när själva patenttiden har gått ut. För att återställa balansen på global nivå anser kommissionen att regleringen måste ändras. Enligt kommissionen måste det införas ett undantag i tilläggsskyddet som tillåter andra än patenthavaren att tillverka läkemedlet i exportsyfte när patenttiden löpt ut men tilläggsskyddet fortfarande är i kraft.

6. b) Resultatet av initiativ och konferenser på turismområdet under första halvåret 2018

- *Information från ordförandeskapet*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Mikael Damberg

Förslagens innehåll:
Dagordningspunkten är en informationspunkt under vilken det bulgariska ordförandeskapet ska informera om resultatet av initiativ och konferenser på turismområdet under första halvåret 2018.

6. c) Det enhetliga patentsystemets igångsättande

- *Information och lägesbild från ordförandeskapet*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Helène Fritzon

Förslagens innehåll:
Dagordningspunkt på initiativ av ordförandeskapet och kommissionen.
Ordförandeskapet presenterar med stöd av kommittéordförandeländerna

Sverige och Belgien en lägesbild över medlemsstaternas ratificering av domstolsavtalet respektive anslutning till protokollet om provisorisk tillämpning. Ordförandeskapet lär öppna för inlägg och uppmuntra särskilt de medlemsstater som i närtid kan kvalificera sig för provisorisk tillämpning att berätta om sina förberedelser och sin tidsplan. Den stora förändringen sedan saken diskuterades i rådet senast (november 2017) är Förenade kungarikets ratificering av domstolsavtalet i april; ratificeringen innebär ett stort steg mot reformens igångsättande eftersom den är formellt nödvändig för ikraftträdandet. Frågan om Förenade kungarikets deltagande i patentsystemet på sikt adresseras i Brexit-förhandlingarna. Även Lettland har numera ratificerat avtalet. Det reella hinder mot reformens igångsättande som återstår är Tysklands utestående ratificeringarna av avtal och protokoll, vilka vilandeförklarats i väntan på en domstolsprocess i författningsdomstolen. Beslut i domstolen väntas under 2018. För igångsättande krävs härutöver två medlemsstaters anslutning till protokollet. Rådssamtalens syfte är alltså att nå snabbast möjliga ikraftträdande genom att försöka undvika förseningar runtomkring Tyskland.

6. d) Inkommande ordförandeskapets arbetsprogram

- *Information från den österrikiska delegationen*

Typ av behandling i rådet:

Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:

Ann Linde

Förslagens innehåll:

Den österrikiska delegationen presenterar arbetsprogrammet för sitt inkommande ordförandeskap.

- 6 x (ff onummerad dagordningspunkt) Ett år efter SOLVIT:s handlingsplan: utvärdering och rekommendationer

- *Information från ordförandeskapet*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Ann Linde

Förslagets innehåll:

Det bulgariska ordförandeskapet avser att informera om utkomsten av det möte som arrangerades i Sofia 19-20 april 2018 för SOLVIT-Nätverket (som består av de nationella SOLVIT-centren) i syfte att diskutera genomförandet av SOLVIT:s handlingsplan från 2017. Vid mötet välkomnades kommissionens arbete med att stärka Solvit, dels genom att förbättra synligheten för SOLVIT inom kommissionen, dels genom att använda SOLVIT som ett genomförandeverktyg vid framtagandet av nya förordningar. Även kommissionens initiativ att ta upp olösta och återkommande ärenden välkomnades.

I enlighet rådslutsatserna från 29 februari 2016, ska fokus läggas på implementeringen av SOLVIT:s handlingsplan och därigenom förstärkandet av SOLVIT:s roll vid genomförandet och tillämpning av EU-rätt, samt säkerställandet av kommissionens konsekventa uppföljning av strukturella och återkommande SOLVIT-ärenden.

Dp. 7. Framtiden för europeisk rymdpolicy

- *Riktlinjedebatt*

Typ av behandling i rådet:

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagets innehåll:

Mot bakgrund av bland annat halvtidsutvärderingarna från 2017 om Copernicus- och Galileo/EGNOS-programmen har ordförandeskapet tagit initiativ till en riktlinjedebatt om hur rymdverksamheten kan bidra till samhällsnytta, innovation och vetenskaplig och ekonomisk utveckling i Europa.

I diskussionsunderlaget finns två frågor som utgångspunkt för diskussionen¹.

1. Vilka policyåtgärder och aktiviteter bör EU och dess medlemsstater vidta för att maximera resultatet av EU:s rymdpolicy, stärka investeringar och uppmuntra innovation, för att möjliggöra den fulla potentialen som rymdverksamheten kan bidra med i framtiden?
2. Hur kan vi öka medvetenheten om rymdverksamhetens fördelar för medborgarna och ekonomin i alla marknadssektorer, inklusive i EU:s policies för industri och den inre marknaden?

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen avser inledningsvis att framhålla att givet de stora utmaningar som MFF-förhandlingarna kan medföra, måste även rymdfrågorna ta hänsyn till att de finansiella resurserna är begränsade. Ambitionerna bör rättas därefter och inte tvärtom. Finansiella aspekter ska diskuteras i rådets särskilda MFF-arbetsgrupp (Friends of the Presidency) och i allmänna rådet (GAC).

Regeringen avser vidare att framhålla att det viktigaste för EU är samstämmighet och ett fungerande partnerskap mellan EU, ESA och

¹ Diskussionsunderlaget finns endast på engelska i dagsläget och sålunda är här refererad text endast att betrakta som inofficiella översättningar

medlemsstaterna, och att den fortsatta driften av de existerande s.k. flaggskeppsprogrammen Copernicus och Galileo/EGNOS är av central betydelse för en fortsatt ledande position för Europa.

Regeringen avser vidare att framhålla att rymdverksamhetens betydelse för miljöarbetet mot bakgrund av Romdeklarationen från den 25 mars 2017 är otillräckligt beskriven i diskussionsunderlaget och att rymdverksamheten kan vara ett stöd för och leda miljöfrågorna framåt och säkerställa en ren och säker miljö. Detta kan behövas för att klara av miljöutmaningarna och i arbetet med Agenda 2030 och Cop21.

Det svenska inlägget bör också understryka vikten av att EU fortsätter främja öppen konkurrens som ger industrin möjlighet att utvecklas, och att EU samtidigt utifrån identifierade användarkrav agerar kravställare som sätter rymdverksamheten i ett teknikneutralt sammanhang och stimulerar entreprenörer, innovatörer och konventionell industri att ta fram de tillämpningar som behövs.

Regeringen anser att lämpliga åtgärder för EU att vidta därför inkluderar bl.a. innovationsupphandlingar för att möta behov inom olika politikområden, och samverkan med det europeiska rymdorganet ESA och med den europeiska vädersatellitorganisationen Eumetsat som utnyttjar befintlig teknisk kompetens.

Avslutningsvis anser regeringen att kommunikation riktad till beslutsfattare rörande rymdverksamhetens betydelse för samhällsnyttiga funktioner, och som baseras på analyser av samhälls- och användarbehov, bör öka för att skapa förståelse för och inte riskera kontinuiteten i driftsatta program.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Riktlinjedebatten fanns som informationspunkt vid möte med Utbildningsutskottet den 15 maj 2018.

Dp 8. Utkast till Rådsslutsatser om att påskynda kunskapscirkuleringen i EU

- *Antagande av rådsslutsatser*

Typ av behandling i rådet:

Beslutspunkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagets innehåll:

Det bulgariska ordförandeskapet presenterade ett utkast till rådsslutsatser om att påskynda kunskapscirkuleringen i EU den 26 mars 2018. Frågan är en av det bulgariska ordförandeskapets prioriteringar inom forskning och innovation. Man refererar i inledningen till tidigare rådsslutsatser kring öppen vetenskap och vikten av kunskapsutveckling i hela EU för att få till ett bra ERA (Europeiska forskningsområdet). Särskilt fri tillgång till forskares publikationer lyfts som viktigt. Man pekar i slutsatserna på att europeiska forskningsrådet (ERC) och forskarrörlighet genom programmet Marie Skłodowska Curie som särskilt viktiga i sammanhanget. I rådsslutsatserna efterfrågas vidare att EU:s program för forskning och innovation respektive struktur och investeringsfonderna utvecklas mot förenkling och så att större synergier mellan dem kan uppnås.

I rådsslutsatserna finns även några paragrafer om vikten av långsiktigt hållbara forskningsinfrastrukturer. Forskningsinfrastruktur anges spela betydande roll för kunskapscirkulering och slutsatserna efterfrågar rationaliseringar genom ESFRI, EU:s organ för forskningsinfrastruktur, samt erfarenhetsutbyte mellan nationell och europeisk nivå i finansiella frågor.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att rådsslutsatserna är välformulerade och kan bli viktiga i förhandlingen om nästa ramprogram för forskning och innovation. Vad gäller forskningsinfrastruktur är dessa av särskilt intresse då Sverige står värd för anläggningar som ESS och MAX IV. Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom slutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning kring Rådsslutsatser om att påskynda kunskapscirkuleringen i EU ägde rum den 15 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ingen fortsatt behandling.

Faktapromemoria:

Ärendet har inte föranlett någon faktapromemoria.

Dp 9. Utkast till Rådsslutsatser om det europeiska vetenskapsmolnet (European Open Science Cloud – EOSC).

- *Antagande av rådsslutsatser*

Typ av behandling i rådet:

Besluts punkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagets innehåll:

Den 15 mars presenterade EU-kommissionen en färdplan för genomförandet av det europeiska öppna vetenskapsmolnet. Förslag till rådsslutsatser kring meddelandet har tagits fram av det bulgariska ordförandeskapet.

Sedan konkurrenskraftsrådet i maj 2016, då alla medlemsländer ställde sig bakom övergången till ett öppet vetenskapssystem², är visionen att öppen vetenskap ska vara en motor för att påskynda innovation och möjliggöra nya paradigmer för datadriven forskning. Detta gäller framförallt data och resultat från offentligt finansierad forskning. Ett öppet forskningsmoln är en del av det 2016 presenterade europeiska molninitiativet. Visionen är att samordna e-infrastrukturer där data följer FAIR-principerna. FAIR är en förkortning av engelskans Findable, Accessible, Interoperable, Re-usable, eller på svenska att data ska vara möjliga att finna, tillgängliga, kompatibla och användbara. Tanken är att forskare ska få smidig tillgång till tjänster såsom lagring, datahantering, analys och återanvändning av forskningsdata. Molnet ska vara aktivt 2021. Stor del av genomförandet av EOSC sker genom ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont 2020.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen stödjer idén om utvecklingen av ett europeiskt öppet vetenskapsmoln. Sverige ställde sig bakom rådsslutsatserna 2016 om FAIR-principerna som är utgångspunkt för forskningsmolnet och som säger att data ska vara sökbara, tillgängliga, kompatibla och användbara. Regeringens ståndpunkt är att ett forskningsmoln bör omfatta öppen tillgång till både forskningsdata och vetenskapliga publikationer.

² ST7188/18

I förhandlingarna har Sverige framfört att ambitionen bör vara att resultat från offentligt finansierad forskning bör vara öppet tillgängliga även utanför vetenskapssamhället, för att det snabbare ska generera nytta för samhället. I förslaget till rådsslutsatser anges denna ambition vara möjlig på medel eller lång sikt, vilket regeringen välkomnar.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom ett antagande av rådsslutsatserna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning om Rådsslutsatser om det europeiska vetenskapsmolnet (European Open Science Cloud – EOSC) ägde rum med utbildningsutskottet den 15 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ingen fortsatt behandling.

Faktapromemoria:

Ärendet har inte föranlett någon faktapromemoria.

Dp 10. Förordning om europeiska atomenergigemenskapens forskning och utbildningsprogram (2019–2020) som kompletterar ramprogrammet Horisont 2020 för forskning och innovation.

- *Allmän inriktning*

Typ av behandling i rådet:

Beslutspunkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagets innehåll:

Programmet för forskning och utbildning inom Euratom-samarbetet löper under fem år enligt fördraget om Euratom, medan EU:s insatser under fördraget om EU:s funktionssätt löper under sju år. För att det inte ska bli uppehåll i forsknings- och utbildningsaktiviteter inom Euratom behövs en förlängning av programmet under Euratom. Programmet finansierar forskning och utbildning inom kärnenergiområdet. Det främsta syftet med Euratom-finansierad forskning vad gäller fission är att öka säkerheten för kärnteknik. Denna forskning bidrar också till utvecklingen av säkra lösningar

för hanteringen av radioaktivt avfall och till att förbättra strålskydd samt till utveckling av medicinska tillämpningar. Euratoms fusionsforskning bidrar till ambitionen att utveckla fusion som en framtida fungerande energikälla och som, om det blir framgångsrikt, kommer att leda till minskade koldioxidutsläpp från energiproduktion.

Förordningen innebär att Euratoms forsknings och utbildningsprogram fortsätter i linje med det program som avslutas 2018.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att Euratoms forsknings- och utbildningsprogram bör förlängas enligt förordningen.

Regeringen föreslår att Sverige ställer sig bakom den allmänna inriktningen.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Överläggning med utbildningsutskottet om Förordning om europeiska atomenergigemenskapens forskning och utbildningsprogram (2019–2020) som kompletterar ramprogrammet Horisont 2020 för forskning och innovation ägde rum den 25 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Förordningen överlämnas till Europaparlamentet för yttrande.

Faktapromemoria:

2017/18:FPM37

Dp 11. Förslag till Rådets förordning om bildande av det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem

- *Lägesrapport*

Typ av behandling i rådet:

Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagens innehåll:

Initiativet om EuroHPC föreslås förverkligas genom att ett gemensamt

företag etableras enligt artikel 187 i fördraget om EU:s funktionssätt. Deltagande i det gemensamma företaget är frivilligt för medlemsstaterna. Rådet och Europaparlamentet har tidigare uttryckt sitt stöd för initiativet. EuroHPC syftar enligt förslaget till att öka Europas konkurrenskraft genom att forskare, näringsliv och offentlig sektor i Europa ges tillgång till den senaste tekniken inom superdatorer. Dessutom kommer initiativet stödja utvecklingen av teknik och metodutveckling som krävs för att bygga upp och driva en superdator av världsklass. Genom att etablera en europeisk superdator som kan mäta sig med eller överträffa HPC-resurser i Kina, Japan och USA, kommer det att göra Europa mer oberoende av andra länders teknik inom superdatorer.

Det gemensamma företaget ska enligt förslaget genomföras i två delar. Den ena delen innehåller upphandling och drift av den hårdvara som krävs. Den andra delen innehåller forskning och innovation kring system för beräkningskapacitet och utveckling av algoritmer och kompetens. EuroHPC planeras att genomföras under 2019–2026. Det aktuella förslaget täcker endast resterande period av den nuvarande fleråriga budgetramen, 2019–2020. De deltagande medlemsstaterna bidrar ekonomiskt och förväntas tillsammans bidra med lika mycket som kommissionen. Kommissionen har för perioden 2019–20 avsett 486 miljoner euro inom den fleråriga budgetramen. De EU-medel som används till EuroHPC föreslås omfördelas av kommissionen från ramprogrammet för forskning och innovation, Horisont 2020, samt från Fonden för ett sammanlänkat Europa.

De deltagande medlemsstaterna och andra deltagandeländer förväntas finansiera med lika mycket som kommissionen. Det kan göras både kontant och in-natura (in-kind). De deltagande staternas tillgång till beräkningsresurserna i EuroHPC avgörs delvis av finansiellt bidrag till de superdatorer som ingår i EuroHPC. EU:s medel går främst till forsknings och innovationsaktiviteter, där medlen fördelas utifrån kvalitet (excellens) som i ramprogrammet Horisont 2020. Det gör att aktörer i alla EU:s medlemsstater kan få tillgång till beräkningsresurserna, även om medlemsstaten inte deltar i det gemensamma företaget.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan om bildande av det gemensamma företaget för ett europeiskt högpresterande datorsystem fanns som informationspunkt vid möte med Utbildningsutskottet den 15 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ärendet behandlas i rådsarbetsgruppen för forskning.

Faktapromemoria:

2017/18:FPM51

Dp 12. Forskning och innovation i perspektiv av förslaget till den fleråriga budgetramen.

- *Riktlinjedebatt*

Typ av behandling i rådet:

Diskussionspunkt

Ansvarigt statsråd:

Helen Hellmark Knutsson

Förslagets innehåll:

I perspektivet av kommissionens förslag till flerårig budgetram för 2021–27 förväntas rådsrådet diskutera hur forskning och innovation kan få större genomslag i samhället och än mer bidra till att bemöta samhällsutmaningar.

I diskussionsunderlaget finns två frågor som utgångspunkt för diskussionen³.

1. Vilka möjligheter att öka upptaget och genomslaget från forskning och innovation, i perspektiv av förslaget till nästa fleråriga budgetram?
2. På vilket sätt kan forskning och innovation under nästa fleråriga budgetram ta i tu med de stora omställningar som Europa och samhällsekonomin står inför.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen avser att delta i diskussionen med utgångspunkt från de sedan tidigare förankrade övergripande ståndpunkter om forskning och innovation i nästa fleråriga budgetram:

³ Diskussionsunderlaget finns endast på engelska i dagsläget och sålunda är kommenterad dagordningen endast att betrakta som inofficiella översättningar

- EU:s medel till forskning och innovation är viktig för forskare och innovativa företag i Europa. Även i perspektiv av den föreslagna budgetramen för forskning och innovation utgör medlen en relativt liten del av EU:s samlade insatser. Det är därför nödvändigt att alla medlemsstater gör substantiella nationella investeringar i forskning och innovation.
- Förslag på satsningar som föreslås finansieras på EU:s budget ska finansieras med förslag på utgiftsminskningar i minst samma storlek som den tillkommande utgiften. Målet att EU:s budget ska minska i storlek är överordnad prioritering.
- För att få större genomslag av forskning och innovation bör ramprogrammet bli än mer utmaningsdrivet. Det krävs även en mer sammanhängande forsknings- och innovationspolitik som genomsyrar även andra politikområden, såsom sammanhållnings-, industri-, utbildningspolitiken bland andra områden.
- Det pågående arbetet mot öppen vetenskap behöver fortsätta. Initiativ som det öppna vetenskapsmolnet och EuroHPC är viktiga. Resultat av offentligt finansierad forskning och innovation ska bli till nytta för samhället och medborgarna.
- Medborgarna och andra aktörer som tillgodogör sig effekterna av forskning och innovation bör vara med i processer kring offentligt finansierad forskning och innovation.
- Genom stöd till banbrytande innovationer, kan samhällsutmaningar bemötas med nya lösningar som förändrar vår vardag i positiv riktning.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Riktlinjedebatten fanns som informationspunkt vid möte med Utbildningsutskottet den 15 maj 2018.

Fortsatt behandling av ärendet:

Ingen fortsatt behandling.

Faktapromemoria:

Ärendet har inte föranlett någon faktapromemoria.

Dp 13. Övriga frågor rymd och forskning: Arbetsprogram för
nästkommande ordförandeskap

- *Information*

Typ av behandling i rådet:
Informationspunkt

Ansvarigt statsråd:
Helen Hellmark Knutsson

Bakgrund:

Det inkommande ordförandeskapet (AT) informerar om arbetsprogrammet
under andra halvåret av 2018.